

דמות דיוקנו של יעקב נראתה ליוסף בחלון שהיה מתפלל שם מכוון כנגד מקום המקדש

דיוקנו של אביו נתגלה ליוסף בחלון שהתפלל מכוון כנגד ירושלים

פתח דברינו יאיר במה שהובא ב"לקט אמרי קודש" (פרשת וישב דף קצד). ביאור נפלא שאמר כ"ק מרן רבי אהרן מבעלזא זי"ע בשם אביו כ"ק מרן רבי ישכר דוב מבעלזא זי"ע לבאר הענין שדמות דיוקנו של אביו נראתה לו "בחלון", על פי מה ששנינו בגמרא (ברכות לד:): "אל יתפלל אדם אלא בבית שיש שם חלונות, שנאמר (דניאל ו-יא) וכין פתיחן ליה בעליתה נגד ירושלם". וכך נפסק בשלחן ערוך (או"ח סימן צ ס"ד): "צריך לפתוח פתחים או חלונות כנגד ירושלים כדי להתפלל כנגדן".

והנה מבואר בגמרא (ברכות ל) כי בשעת התפלה צריך לכוון את לבו כנגד ארץ ישראל, כנגד ירושלים, כנגד בית המקדש, כנגד קדשי הקדשים, וכנגד הכפורת: "נמצאו כל ישראל מכוונים את לבם למקום אחד". מזה נשכיל להבין כי יוסף הצדיק קבע את כל תפילותיו בחלון מיוחד בבית אדונו, שהיה מכוון כנגד ירושלים ובית המקדש וקדשי הקדשים והכפורת, לכן נראתה לו דמות דיוקנו של אביו באותו חלון שהיה מתפלל תמיד עכדה"ק.

בדרשי במקהלות עם בחוץ לארץ אמרתי להמתיק רעיון קדוש זה, ללמוד מכך לקח נשגב לכל אחד מישראל גם בימינו אלו, כי יוסף הצדיק יסוד עולם כאשר שהה במצרים ערות הארץ נפלו עליו אימה ופחד, איך יוכל להחזיק עצמו בקדושתו במקום טמא כזה, כאשר הוא נמצא כל כך רחוק מבית יעקב אביו ואחיו השבטים הצדיקים.

לכן שת עצה בנפשו לקבוע מקום לתפלתו בחלון המכוון כנגד ירושלים ובית המקדש, אשר כל שלושת האבות הקדושים אברהם יצחק

בתרגום ללשון הקודש:

"ויבוא הביתה לעשות מלאכתו ואין איש מאנשי הבית, פסוק זה כך היה צריך לומר, ואין איש בבית, מהו מאנשי הבית, אלא לכלול דיוקנו של יעקב שהיה שם ונמצא שם, ולכן מאנשי הבית [לא היה], אבל איש אחר היה שם, כיון שהרים יוסף את עיניו וראה דיוקנו של אביו, ישב בקיומו ושב לאחוריו".

הנה מה טוב ומה נעים לצרף לביאור של התוספות והזוהר הקדוש, מה שהביא ב"דובר שלום" (אות קעב) בשם כ"ק מרן השר שלום מבעלזא זי"ע, אשר דיבר בקדשו לבאר איפה רמוז בפסוק זה שדמות דיוקנו של יעקב נראתה ליוסף, על פי מה ששנינו בגמרא (מגילה יח:): "מנין שקראו הקב"ה ליעקב אל, שנאמר (בראשית לג-כ) ויקרא לו אל אלקי ישראל... ויקרא לו ליעקב אל, ומי קראו אל, אלקי ישראל".

זאת ועוד שנינו בגמרא (פסחים פח). שיעקב אבינו קרא את בית המקדש השלישי בית: "לא כאברהם שכתוב בו הר, שנאמר (בראשית כב-יד) אשר יאמר היום בהר ה' יראה, ולא כיצחק שכתוב בו שדה, שנאמר (שם כד-טג) ויצא יצחק לשוח בשדה, אלא כיעקב שקראו בית, שנאמר (שם כח-ט) ויקרא את שם המקום ההוא בית אל".

הנה כי כן זהו שרמז הכתוב על יעקב אבינו: "ואין איש מאנשי הבית שם בבית", כלומר "ואין איש" - יעקב שלא היה בכחינת איש כי אם א"ל, זאת ועוד שהיה "מאנשי הבית" - שקראו את בית המקדש השלישי בשם "בית", הוא היה "שם בבית", ומזה למדו חכמינו ז"ל כי דמות דיוקנו של אביו נראתה ליוסף, כדי לסייע לו להתגבר על יצרו הרע עכדה"ק.

אמנם עדיין צריך ביאור להבין, מהו הענין שדמות דיוקנו של יעקב נראתה ליוסף דוקא "בחלון", ולא בפתח הבית או בתוך הבית עצמו.

בפרשתנו פרשת וישב אנו למדים על הניסיון הגדול והנורא שהיה ליוסף הצדיק במצרים עם אשת אדונו (בראשית ט-יא): "ויהי כהיום הזה ויבא הביתה לעשות מלאכתו ואין איש מאנשי הבית שם בבית, ותתפשהו בבגדו לאמר שכבה עמי, ויעזוב בגדו בידה וינס ויצא החוצה". ופירש רש"י ומקור הדבר בגמרא (סוטה לו:):

"באותה שעה באתה דיוקנו של אביו ונראתה לו בחלון, אמר לו, יוסף עתידין אחיך שיכתבו על אבני אפוד ואתה ביניהם, רצונך שימחה שמך מביניהם... מיד (בראשית מט-כד) ותשב באיתן קשתו... מידי אביר יעקב, מי גרם לו שיחקק על אבני אפוד, אלא אביר יעקב, משם רועה אבן ישראל, משם זכה ונעשה רועה, שנאמר (תהלים פ-ב) רועה ישראל האזינה נוהג כצאן יוסף".

"ואין איש מאנשי הבית" רמז נפלא על יעקב אבינו

וביארנו בתוספות (שם ד"ה באותה שעה), מנין נמצאו חכמינו ז"ל בכתוב רמז על כך שדמות דיוקנו של יעקב אבינו נראתה ליוסף: "כתב רבינו משה הדרשן, ואין איש מאנשי הבית שם בבית, דמשמע דוקא מאנשי הבית לא היה שם, מכלל דאיש אחר שלא מאנשי הבית, כלומר חלוק ומופלג מתורת אנשי הבית היה שם, וזהו דמות דיוקנו של אביו".

וכן ביארנו בזוהר הקדוש (פרשת ויחי רכב):

"ויבוא הביתה לעשות מלאכתו ואין איש מאנשי הבית, האי קרא הכי מבעי ליה, ואין איש בבית, מהו מאנשי הבית, אלא לאכללא דיוקנא דיעקב דהוה תמן ואשתכח תמן, ובגיני כך מאנשי הבית, אבל איש אחרא הוה תמן, כיון דסליק יוסף עיניו וחמא דיוקנא דאבוי, יתיב בקיומיה ותב לאחורא".

**גמרא: "אל יתפלל אדם אלא בבית שיש שם חלונות",
כדי שיוכל לכוון תפלתו כנגד מקום המקדש בירושלים**

**כ"ק מרן מהרי"ד מבעלזא זי"ע: יעקב נתגלה ליוסף בחלון
שהיה מתפלל שם כל יום כנגד מקום המקדש**

**"משגיח מן החלונות" - הקב"ה משגיח על ישראל
מאותם החלונות המכוונים כנגד מקום בית המקדש**

**יעקב אבינו שהתפלל במקום המקדש:
"שלא ימצא פסול בזרעי", התכוון על יוסף שלא יכשל במצרים**

ויעקב התפללו שם לפני ה', ובכך יזכה להתקשר עם קדושת אבותיו שיוכל להתחזק ולעמוד בקדושתו אפילו במצרים. והנה נפסק להלכה בשלחן ערוך (או"ח סימן צח ס"א):

"המתפלל צריך שיכוין בלבו פירוש המילות שמוציא בשפתיו, ויחשוב כאילו שכינה כנגדו, ויסיר כל המחשבות הטורדות אותו, עד שתישאר מחשבתו וכוונתו זכה בתפלתו. ויחשוב כאילו היה מדבר לפני מלך בשר ודם, היה מסדר דבריו ומכוין בהם יפה לבל יכשל, קל וחומר לפני מלך מלכי המלכים הקב"ה, שהוא חוקר כל המחשבות, וכך היו עושים חסידים ואנשי מעשה, שהיו מתבודדים ומכוונים בתפלתם, עד שהיו מגיעים להתפשטות הגשמיות ולהתגברות כח השכלי, עד שהיו מגיעים קרוב למעלת הנבואה."

"משגיח מן החלונות" מציץ מן החרכים

הנה כי כן נוכל לצייר בדמיונו איך יוסף הצדיק, שהיה טרוד ברוב שעות היממה לשרת בנאמנות בבית אדונו המצרי, והמתין בציפייה ובכיליון עינים שלוש פעמים ביום, לגשת לחלון המכוון כנגד ירושלים ובית המקדש, וכאשר עמד בתפלתו היה מתבודד ומגיע להתפשטות הגשמיות, והיה מכוון לבו כאילו הוא נמצא בירושלים עיר הקודש, עולה ברגליו אל מקום המקדש לשפוך את תפלתו לפני ה', שגם כאשר יחזור להתלבש בגופו במצרים יוכל לעמוד בקדושתו.

לכן בשעה שהיה לו ניסיון קשה מנשוא עם אשת אדוניו, ונלחם מלחמת חורמה עם היצר וכוחותיו שעמלו להפילו ברשתם, נראתה לו דמות דיוקנו של אביו "בחלון" - באותו חלון שהיה מכוון כנגד בית המקדש, והתפלל שם תמיד שיוכל לעמוד בקדושתו, משם זכה לקבל סיוע וחיזוק שיוכל להתגבר על יצרו ולעמוד בקדושתו, וסלל בכך את הדרך לכל ישראל במצרים ובכל הגלויות, שיתפללו במקום שיש בו חלון המכוון כנגד ירושלים ובית המקדש, כדי להמשיך משם קדושה בכל מקומות מושבותיהם.

ויש לומר כי לכך נתכוון שלמה המלך בשיר שכולו קודש קדשים (שיר השירים ב-ח): "קול דודי הנה זה בא מדלג על ההרים מקפץ על הגבעות, דומה דודי לצבי או לעופר האילים, הנה זה עומד אחר כתלנו משגיח מן החלונות מציץ מן החרכים". בכך רמז על זמן הגלות כאשר בני ישראל מפוזרים בכל ארצות הגוים, ואינם יכולים לעלות וליראות ולהשתחוות לפני

ה' בבית המקדש, לכן כמו יוסף הצדיק גם הם מייחדים חלון מיוחד המכוון כנגד ירושלים ובית המקדש, כדי להמשיך משם קדושת השכינה והאבות הקדושים.

על כך אומר שלמה המלך: "קול דודי הנה זה בא מדלג על ההרים מקפץ על הגבעות, דומה דודי לצבי או לעופר האילים", הקב"ה מדלג ומקפץ בזריזות על הרי וגבעות ירושלים, כדי לשמוע את תפלתם של ישראל בכל ארצות מושבותיהם בגלויות, "הנה זה עומד אחר כתלנו משגיח מן החלונות", הקב"ה עומד אחר כתלנו להשגיח עלינו בחלונות המכוונים כנגד ירושלים, לקבל ברחמים וברצון את תפלותינו, ואפילו אם החלונות התלכלכו ח"ו בפיח ועשן של טומאת העמים, "מציץ מן החרכים", מציץ הקב"ה אם השארנו לפחות חרכים בחלונות המכוונים כנגד ירושלים, משום שיש לנו עדיין קצת השתוקקות וגעגועים להתקשר עם קדושת הקב"ה בבית המקדש.

יעקב אבינו התפלל במקום המקדש על יוסף הצדיק שיעמוד בקדושתו

בדרך זו במסילה נעלה לבאר מה שנראתה דמות דיוקנו של יעקב ליוסף דוקא בחלון, על פי מה שמצינו פירוש יקר מהרה"ק רבי פנחס האגר זצ"ל אבדק"ק בורשא הי"ד [נדפס בסוף ספר "שארית מנחם" להרה"ק מוויזאווא זצ"ל ח"ב דף תח] על מה שכתוב בפרשת ויצא (בראשית כח-כ):

"וידר יעקב נדר לאמר, אם יהיה אלקים עמדי ושמרני בדרך הזה אשר אנכי הולך, ונתן לי לחם לאכול ובגד ללבוש, ושבת בשלום אל בית אבי והיה ה' לי לאלקים". ופירש רש"י: "והיה ה' לי לאלקים - שיחול שמו עלי מתחילה ועד סוף, שלא ימצא פסול בזרעי". וצריך ביאור איפה רמז בתפלת יעקב: "והיה ה' לי לאלקים",

שנתכוון להתפלל: "שיחול שמו עלי מתחילה ועד סוף, שלא ימצא פסול בזרעי".

ויש לומר על פי המבואר בספרים הקדושים, כי האבות הם המרכבה ונרמזו בהם ד' אותיות השם הוי"ה, הא כיצד, ה' ראשונה רמוזה בשמו של אברהם, שהיה שמו אברם והוסיף לו הקב"ה אות ה' בשמו. אות י' רמוזה בשמו של יצחק, שנקרא על שם הצחוק כמו שכתוב (שם כא-ו): "ותאמר שרה צחוק עשה לי אלקים", והוסיפו לו אות י' יצחק. אות ו' רמוזה בשמו של יעקב שנקרא לפעמים מלא ו', כמו שכתוב בפרשת בחוקתי (ויקרא כו-מב): "וזכרתי את בריתי יעקוב". ואות ה' אחרונה רמוזה בשמו של יוסף, כמבואר בגמרא (סוטה לו): כי אחרי שעמד בניסיון ניתוספה לו אות ה' בשמו, כמו שכתוב (תהלים פא-ה): "עדות ביהוסף שמו בצאתו על ארץ מצרים".

נמצא לפי זה כי אם לא היה יוסף עומד בניסיון, ולא היתה ניתוספת אות ה' לשמו יהוסף, לא היה השם שלם בד' אותיותיו. הנה כי כן זהו שהתפלל יעקב: "והיה ה' לי לאלקים", שיזכה להשלים את השם בד' אותיותיו, ועל זה פירש רש"י: "שיחול שמו עלי מתחילה ועד סוף", כלומר "מתחילה", הוא אברהם אבינו וממנו ליצחק אבינו ויעקב אבינו, "ועד סוף", הוא יוסף הצדיק שהשלים את השם. וזהו שהוסיף להתפלל: "שלא ימצא פסול בזרעי", היינו שלא ימצא פסול ביוסף כדי שישלים את השם עכדה"ק.

[חידוש זה אמר בצעירותו בשבת הראשונה פרשת ויצא שנתמנה לאב"ד ואדמו"ר בורשא, וכאשר הלך אחר כך לקבל פני חמיו זקיניו, כ"ק מרן רבי יהושע מבעלזא זי"ע, כי היה חתן בנו הרה"ק רבי שמואל מסקאה זצ"ל, ביקש שיאמר לפניו את דבר התורה הראשון שאמר כאדמו"ר, ואמר לו החידוש הנ"ל ושיבחו מאד].

האבות הקדושים עם יוסף הצדיק השלימו את השם בד' אותיותיו, יש להעיר כי אמנם מצינו מקור לכך ב"מגלה עמוקות" (ירש פרשת בחוקותי), אך במקום יוסף הוא מזכיר את משה שהשלים את השם, והנה לשון קדשו: "כי אברהם תמן ה', יצחק תמן י', כי עיקר שמו צחק עשה לי אלקים, רק שניתוספה לו י' לבסס כח דינו, כמו שניתוספה לאברהם ה' זעירא של בהבראם, יעקב ו', משה ה'".

ונראה לשלב בין שתי השמועות על פי מה שכתב ה"מגלה עמוקות" כמה פעמים כי משה ויוסף הם במדרגה אחת, ומקור הדבר בזוהר הקדוש (פרשת יתרו סח): "דהא אלין תרין משה ויוסף בדרגא דרזא חדא קיימיין". פירושו: "שהרי אלו שנים משה ויוסף במדרגה אחת של סוד קיימים". והוסיף על זה ה"מגלה עמוקות" על ואתחנן (אופן צג), כי זהו סוד הפסוק (שמות יג-ט): "ויקח משה את עצמות יוסף עמו".

וכן כתב עוד (שם אופן טז) להוכיח כי משה ויוסף הם בחינת אחת, כי יוסף נקרא נער כמו שכתוב (בראשית לב-ב): "והוא נער", והוא רמז על חנוך שנעשה מלאך מט"ט שנקרא נער, כמו שכתוב (משלי כב-ו): "חנוך לנער", וכן משה רבינו הוא מלאך מט"ט ונרמז בשמו מש"ה נוטריקון מ'טטרוני ש'ר ה'פנים, הרי ששניהם בחינה אחת. והנה מה שכתב עוד (שם אופן יז):

"תחילת בריאתו של משה שבא לעולם, אתמר גביה (שמות ב-ב) ותרא אותו כי טוב הוא, שזכה לדרגא דיוסף (ישעיה ג-י) אמרו צדיק כי טוב, ונתמלא הבית אורה (סוטה יב), אור זרוע לצדיק (תהלים צז-יא), לכן אתמר שם (שמות ב-ו) מילדי העבריים זה, ולא אמר מילד, אלא מלמד שדיוקנא של יוסף היתה עמו שנקרא זה, לכן אמר ויקח משה את עצמות יוסף, שלקח עצמותו ומדרגתו של יוסף עמו - עמו דייקא, רצונו לומר מיד כשנברא ובא לזה העולם".

מעתה יש לומר כי אלו ואלו דברי אלקים חיים, כי אמנם כן יוסף הצדיק השלים את ד' אותיות השם כאשר הוסיפו אות ה' לשמו יהוס"ף, אבל אחרי פטירתו ירש משה את מקומו בהיותו בחינה אחת עמו להשלים את השם, כמו שכתב ב"מגלה עמוקות" (פרשת פנחס): "כי ירש משה מקום יוסף כמו שכתוב ויקח משה את עצמות יוסף עמו".

יעקב התפלל: "שיחול שמו עלי מתחילה ועד סוף", שיוסף ישלים התיקון של השם הוי"ה בקדושתו במצרים

אברהם תיקן את האות ה', יצחק תיקן את האות י', יעקב תיקן את האות ו', יה' יוסף תיקן את הה' אחרונה

יוסף התפלל תמיד בחלון המכוון כנגד מקום המקדש, שיעקב אביו התפלל עליו שם שלא ימצא בו פסול

דמות דיוקנו של יעקב באה אל יוסף להזכיר לו את השם בן מ"ב המסוגל להתגברות על היצר הרע

בידו באשר ה' אתו ואשר הוא עושה ה' מצליח". ללמדנו שזכה יוסף לשמירה מיוחדת מן השם הוי"ה, כדי שחפץ ה' בידו יצליח להשלים את השם בד' אותיותיו.

יומתק לפרש בזה מה שאמר יוסף לאשת אדונו (שם ט): "ואיך אעשה הרעה הגדולה הזאת וחסאתי לאלקים". כי לפי המבואר שיעקב התפלל על יוסף: "והיה ה' לי לאלקים", שיזכה להשלים את השם בד' אותיותיו, יש לומר שהתפלל שיזכה להמתיק את השם "אלקים" על ידי ד' אותיות השם הוי"ה. הנה כי כן זהו שאמר יוסף: "וחסאתי לאלקים", כי אם לא יעמוד בקדושתו יחטא "לאלקים" במה שהתפלל יעקב: "והיה ה' לי לאלקים", ואם יחטא ולא ישלים את השם הרי יחטא "לאלקים" שלא יוכל למתקו, ועונשו יהיה גדול מן הדין של שם אלקים שלא נמתק.

היוצא לנו מכל זה כי יעקב אביו התפלל תפלה מיוחדת על יוסף כשהיה במקום המקדש: "והיה ה' לי לאלקים" - "שלא ימצא פסול בזרעיי". מעתה יאירו עינינו וישמח לבנו להבין הטעם שקבע יוסף מקום לתפלתו בחלון המכוון כנגד ירושלים ובית המקדש, כי התפלל שם תמיד לה' שתתקיים בו תפלתו של יעקב אביו במקום המקדש שלא ימצא בו פסול.

על כן כאשר נמצא יוסף בניסיון הקשה שהיה עלול להפילו מקדושתו, הנה מאותו חלון שהתפלל תמיד כנגד ירושלים ומקום המקדש, שתתקבל תפלתו של יעקב שלא ימצא בו פסול, משם באה אליו דמות דיוקנו של אביו שנראתה לו בחלון, לסייע לו להתגבר על יצרו כדי שלא ימצא פסול בזרעו.

"ויקח משה את עצמות יוסף"

והנה במה שהבאנו בשם הרה"ק מבורשא שאמר בשם ספרים הקדושים, כי שלושת

יוסף התפלל בחלון כנגד מקום המקדש שיעקב התפלל שם על יוסף שלא יכשל

יש להוסיף תבלין לבאר מה ראה יעקב אביו שהתפלל רק על יוסף: "שלא ימצא פסול בזרעיי", ולא התפלל על כל זרעו. בדרך הפשט יש לומר הכוונה בזה, כי הרגיש ברוח הקודש שיוסף יצטרך במצרים לשמירה יותר משאר אחיו. אולם נראה לבאר ענין זה ביתר שאת על פי המבואר במדרש (ויק"ר לב-ה): "יוסף ירד למצרים וגדר עצמו מן הערוה ונגדרו ישראל בזכותו. אמר רבי חייא בר אבא, כדאי היה גדור ערוה בעצמו שנגאלו ישראל על ידו".

הרי מבואר שיוסף הצדיק סלל בקדושתו דרך לכל ישראל שיוכלו לעמוד בקדושתם, ובזכות זה נגאלו מגלות מצרים, ומזה נשכיל להבין כמה נתאמצו כל כוחות הטומאה להחטיא את יוסף הצדיק, ביודעם שאם יצליחו להפיל אותו ברשתם, כי אז יעלה בידם להחטיא את כל ישראל במצרים, ולכן היה צריך סיוע מדיוקנו של יעקב אביו שנתגלה אליו במצרים.

לכן התפלל יעקב אביו כשהיה במקום בית המקדש תפלה מיוחדת על יוסף: "והיה ה' לי לאלקים" - "שיחול שמו עלי מתחילה ועד סוף", שאזכה להשלים כל ד' אותיות השם, "שלא ימצא פסול בזרעיי", היינו שלא ימצא פסול ביוסף, ועל ידי זה באמת לא ימצא פסול בשום אחד מזרעיי כשהיו בגלות מצרים, שהרי יוסף סלל את הדרך לכל ישראל על ידי שעמד בקדושתו.

יש לומר כי מטעם זה חזר הכתוב לומר כי השם הוי"ה היה עם יוסף, כמו שכתוב (בראשית לב-ב): "והיה ה' את יוסף והיה איש מצליח והיה בבית אדוניו המצרי, וירא אדוניו כי ה' אתו וכל אשר הוא עושה ה' מצליח בידו". וכן כתוב (שם כג): "אין שר בית הסוהר רואה את כל מאומה

דיוקנו של יעקב בא ליוסף להזכירו להתגבר על היצר הרע בשם בן מ"ב

רחש לבי דבר טוב להעלות על שלחן מלכים רמוז נכבד בענין דמות דיוקנו של יעקב שנראתה ליוסף במצרים, על פי מה שכתב ב"שפתי כהן" מגורי האריז"ל בפרשתנו, כי יוסף הצדיק התגבר על היצר הרע בכח שם בן מ"ב של "אנא בכח גדולת ימינך" שאנו אומרים בכל יום בתפלת השחר, שיש בו שבעה שמות כנגד ז' ימי השבוע, וכל שם כלול משש אותיות, וביחד הן מ"ב אותיות: אב"ג-ית"ץ, קר"ע-שט"ן, נג"ד-יכ"ש, בט"ר-צת"ג, חק"ב-טנ"ע, יג"ל-פז"ק, שק"ו-צי"ת.

והנה שם קדוש זה מסוגל למי שמכוון בו כראוי להתגבר על היצר הרע ולהכניע כל כוחות הטומאה. וזהו שמעיד הכתוב על יוסף (בראשית לט-ג): "וירא אדוניו כי ה' אתו וכל אשר הוא עושה ה' מצליח בידו" - מ'צליח ב'ידו ראשי תיבות מ"ב, והנה הדברים בלשון קדשו:

"במדרש (ב"ר פו-ה) וירא אדוניו כי ה' אתו, היה רואה אותו מלחש ונכנס, מלחש ויוצא, אמר [אדונו] מזוג רותחין והיו רותחין, [מזוג] פושרין והיו פושרין. פירוש מלחש ונכנס, שהיה מלחש שם מ"ב שלמדו אביו והיה משתמש בו, וכן מ'צליח ב'ידו ראשי תיבות מ"ב, וכן (בראשית שם-כג) אין שר בית הסוהר רואה כל מ'אומה ב'ידו ראשי תיבות מ"ב".

והנה מה שכתב עוד בענין שם קדוש זה (שם ז): "ויהי אחר הדברים האלה ותשא אשת אדוניו את עיניה אל יוסף. מהו ותשא את עיניה, וכי לא ראתה אותו אלא אותו יום, והלא יש לו שנה אחת שהוא בביתה, שכן אמרו ז"ל (ילקוט שמעוני רמז קמה) ויהי ברכת ה' וגו' בבית ובשדה, ששה חודשים בבית וששה חודשים בשדה..."

אלא המלאך שהיה עמו היה מכסהו מעין רעה, בפרט שהיה יודע שם בן מ"ב כמו שאמרנו, וזה השם הוא שם הגבורה להציל כל המתגבר וכל המתגרה, שכן אמרו בגמרא (סנהדרין סז): על רבי חנינא, על ההיא מטרוניתא שהיתה רוצה לקחת עפר מתחת רגליו לעשות לו כישוף, אמר לה שקילי (דברים ד-לה) אין עוד מלבדו כתיב, לבדו גימטריא מ"ב.

וכשזחה דעתו עליו, שראה עצמו שהכל בידו והוא מושל בכל אשר לו, וכמו שאמרו במדרש (ילקוט שמעוני שם) ויהי אחר הדברים, הרהורי דברים היו שם, שהרהר יוסף אמר כשהייתי בבית אבי היה אבי רואה מנה יפה נותנה לי, והיו אחי מכניסין בי עין הרע, עכשיו שאני כאן אני במנוחה, ברוך המקום שהשכיחני מבית אבא, והיה אוכל ושותה והיה מסלסל בשערו.

אמר לו הקב"ה, אביך מתאבל עליך ואתה מסלסל בשערך, גירה בו את הדוב, מיד (בראשית לט-ז) ותשא אשת אדוניו וגו', אם כן כשזחה דעתו עליו נעזב מהמלאך... מיד ותשא את עיניה, ראתה מה שלא ראתה מקודם שהיה כמוס ומכוסה מעיניה, ולכן העזה פניה ותאמר לו".

נמצינו למדים מדבריו הקדושים, כי שם בן מ"ב אותיות מסוגל להתגבר על היצר הרע ולבטל כל כוחות הכשפים, ויוסף הצדיק קיבל מיעקב אביו שם זה כשמסר לו כל חכמתו שלמד בבית מדרשם של שם ועבר, אלא שעם כל זאת התנסה בניסיון הקשה משום שסלסל בשערו ושכח את בית אביו. מעתה לא נפלאת היא לומר כי מטעם זה באה דמות דיוקנו של אביו ונראתה לו בחלון, כדי להזכיר לו את שם בן מ"ב שלימדו, ועל ידי שזכר יוסף בשם זה התגבר על יצרו.

והאיר ה' את עיני כי שם זה רמוז בפסוק שמפורש בו סירובו של יוסף לפיתוי של אשת אדוניו (בראשית לט-ח): "ויאמר א"ל אש"ת אדניו ה"ן אדניי ל"א יד"ע את"י מ"ה בבי"ת וכ"ל אש"ר י"ש ל"ו נת"ן ביד"י". כל הפסוק הזה מהחל עד כלה כמו שכתוב בתורה מלא וחסר בגימטריא בדיק כמספר שם בן מ"ב אותיות: אב"ג-ית"ץ, קר"ע-שט"ן, נג"ד-יכ"ש, בט"ר-צת"ג, חק"ב-טנ"ע, יג"ל-פז"ק, שק"ו-צי"ת. ויש להוסיף רמז במה שאמר יוסף: "הן אדוני לא ידע אתי מה בבית" - מ'ה ב'בית ראשי תיבות מ"ב, לרמז שאדונו לא ידע שיש לו שמירה מהשם בן מ"ב אותיות.

יומתק להבין בזה מה שכתב רבינו בחיי פרשת שמות (שמות ב-יב), כי משה רבינו העלה את ארונו של יוסף בשם בן מ"ב. ויש להוסיף רמז נאה במה שמבואר במדרש תנחומא (פרשת בשלח אות ב):

"בא משה ועמד על נילוס נטל צרור וחקק בו עלה שור, וצווח ואומר יוסף יוסף הגיעה שעה שהקב"ה גואל את בניו, והשכינה מעכבת לך, וישראל וענני כבוד מעכבין לך, אם אתה מגלה את עצמך מוטב, ואם לאו הרי אנו נקיים משבועתך, מיד צף ועלה ארונו של יוסף".

לפי האמור יש לומר שחקק משה על צרור "עלה שור", כדי לרמז בכך על השם הראשון של ז' השמות הכלולים בשם בן מ"ב אבגית"ץ שהוא בגימטריא שור"ר, אשר בכח שם זה התגבר יוסף על יצרו, ונרמז במה שאמר עליו משה (דברים לג-ז): "בכור שורו הדר לו".

והנה בזכות שנתגבר על יצרו נקרא הים לפניו, כמבואר במדרש תנחומא (פרשת וישב אות ט) על הפסוק (בראשית לט-יב): "וינס ויצא החוצה. אמר לו הקב"ה, אתה נסת ויצאת חוצה, חייך הים ינוס מפני ארונו, שנאמר (תהלים קיד-ג) הים ראה וינוס". לכן מאחר שנתגבר על יצרו בשם בן מ"ב, ראוי הוא להוציאו מן הנילוס אלהיהם של המצרים בשם זה.